

SKRIFTLIG FRÅGA TILL STATSRAÐ

Från Riksdagsförvaltningen
2026-02-16
Besvaras senast
2026-02-25 kl. 12.00

Till sjukvårdsminister Elisabet Lann (KD)

2025/26:513 Köp av snusdosor online

Var tredje snusdosa i Sverige säljs online. Det är bra. Dels underlättar det för människor som har långt till affären, dels är näthandeln bättre på att förhindra att minderåriga kommer över snus och nikotinportioner än butikshandeln är.

Åldersverifiering genomförs enligt lag vid samtliga köp online genom verifiering med bank-id. Men trots att riksdagen har beslutat att näthandel med snus ska vara tillåtet håller nu Folkhälsomyndigheten på att införa förbud bakvägen, och man rundar därmed både riksdagen och regeringen. Folkhälsomyndigheten har, trots att regeringen inte förordnat dem att göra det, meddelat en föreskrift om att åldersverifiering ska ske både när snuset köps och när det lämnas ut till köparen. Detta krav har redan uteslutit leveranser till köparnas brevlådor och är nu på väg att även omöjliggöra leverans till paketboxar. Detta sker trots att köparna även verifierar sin ålder vid uthämtning från paketboxarna.

Kammarrätten har i en färsk dom tolkat Folkhälsomyndighetens föreskrift som att inte ens dubbla bank-id-verifieringar vid två olika tillfällen är tillräckligt för att förvissa sig om att mottagaren är över 18 år. Rätten menar att det ”inte kan uteslutas” att en minderårig får tillgång till en annan persons bank-id. Konsekvensen blir att onlinehandeln i praktiken omöjliggörs, särskilt för personer som bor utanför städer och tätorter.

Det innebär även ett underkännande av bank-id som koncept, trots att bank-id används problemfritt vid kontakter med banker, sjukvården, skolor och inte minst statens egna myndigheter. Folkhälsomyndighetens föreskrift har inte föranletts av någon lagändring. Ändå är myndigheten på väg att införa ett de facto-förbud som riksdagen aldrig har beslutat om, samtidigt som integriteten hos bank-id undergrävs.

Ingen undersökning har visat att butiker är bättre på ålderskontroll än näthandlarna är. Testköp med så kallade mystery shoppers visar att minst hälften – och ofta betydligt mer – av unga köpare inte ålderskontrolleras när de handlar i butiker. Ändå har Folkhälsomyndigheten valt att fokusera på en typ av handel där samtliga kunder, oavsett ålder, måste bevisa att de är myndiga. Det är svårt att inte se detta som myndighetsaktivism och ett sätt att runda vad Sveriges riksdag har beslutat.

Min fråga till sjukvårdsminister Elisabet Lann är därför följande:

Vilka åtgärder avser ministern att vidta för att uppfylla riksdagens vilja och se till att onlineköp av snus även fortsättningsvis ska vara möjligt?

.....

Josef Fransson (SD)

Överlämnas enligt uppdrag

Rebecca Heinemann